
Ishvaraproktam Shivadhyanopadesham

ईश्वरप्रोक्तं शिवध्यानोपदेशम्

Document Information

Text title : Ishvaraproktam Shivadhyanopadesham

File name : IshvaraproktaMshivadhyAnopadesham.itx

Category : shiva, dhyAnam, upadesha, advice, shivarahasya

Location : doc_shiva

Transliterated by : Ruma Dewan

Proofread by : Ruma Dewan

Description/comments : shrIshivarahasyam | IshvarAkhyah dashamAMshaH | adhyAyaH 48 | 1-70||

Latest update : September 8, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

September 9, 2024

sanskritdocuments.org

ईश्वरप्रोक्तं शिवध्यानोपदेशम्

(शिवरहस्यान्तर्गते ईश्वराख्ये)

- शिवगौरीसंवादे -

शिव उवाच ।

पूजाकोटिप्रदं ध्यानं कथयामि निबोधमे ।

निर्वाते निर्भये शुद्धे सर्वालङ्कारशोभिते ॥ १ ॥

गन्धपुष्पामोदवरे मृदुतूलोपरिस्थितः ।

ध्यायेतैवं महादेवि महाकैलासवासिनम् ॥ २ ॥

भस्मत्रिपुण्ड्ररुद्राक्षमालालङ्कृतविग्रहः ।

पञ्चाक्षरवरास्योऽथ निमील्याक्षियुगं शिवे ॥ ३ ॥

धारणाभिः समाहृत्य योगेनाप्लाव्य वै तनुम् ।

सर्वतश्चित्तमाकृष्य हृदयाम्भोजमध्यमे ॥ ४ ॥

प्राणायामैर्विकसिते परमेश्वरमन्दिरे ।

अष्टैश्वर्यदलोपेते विद्याकेसरसंयुते ॥ ५ ॥

ज्ञाननाले महाकन्दे प्रणवेन प्रबोधिते ।

मध्ये हृदयपाथोजे महादेवासनोचिते ॥ ६ ॥

महिताकारशोभाढ्यं मण्डलं परिचिन्तयेत् ।

अतिचिन्तामणिप्रख्यैरतिकौस्तुभकान्तिभिः ॥ ७ ॥

रत्नैरप्राकृतैर्लोकं रञ्जयन्तं समन्ततः ।

दक्षिणद्वारपार्श्वेऽस्य संस्मरेन्नन्दिकेश्वरम् ॥ ८ ॥

अनेकरुद्रप्रमथभूतसङ्घैर्निषेवितम् ।

शिवधर्ममहाध्यक्षशिवान्तःपुरपालकम् ॥ ९ ॥

चामीकराचलप्रख्यं सर्वाभरणभूषितम् ।

बालेन्दमकुटं सौम्यं चतुर्बाहुं त्रिलोचनम् ॥ १० ॥

दीप्तशूलं मृगं टङ्कं स्वर्णवेत्रधरं प्रभुम् ।

चन्द्रबिम्बाभवदनं भालपुण्ड्रं जटाधरम् ॥ ११ ॥

उत्तरद्वारपार्श्वे तु तत्पत्नीं मरुतां सुताम् ।

सुयशां सुव्रतामम्बाम्पादमण्डनतत्पराम् ॥ १२ ॥

सहितां रुद्रकन्याभिः सखीभिश्चाप्यनेकशः ।

मध्येऽथ मण्डपस्यास्य वेदिकां विद्रुमप्रभाम् ॥ १३ ॥

चतुः स्तम्भयुतां ध्यायेत् त्रिपुरश्रीमनोरमाम् ।

तस्यां शक्त्यादि सेसेव्यं तन्वि तत्परमासनम् ॥ १४ ॥

आधारशक्तिं श्यामाङ्गीं करैर्धृतवराभयाम् ।

तस्याः पुरस्तादाकण्ठमनन्तं कुण्डलावृतम् ॥ १५ ॥

तस्योपरि शुभं ध्यायेत्सिद्धासनमुमापतेः ।

धर्मं ज्ञानं च वैराग्यमैश्वर्यं च तदङ्गयः ॥ १६ ॥

आग्नेयादि स्थिताश्चैते पीतरक्तहरित्प्रभाः ।

सिद्धाकाराः सिद्धकोट्या प्रत्येकं परिवारिताः ॥ १७ ॥

अधर्मादीनि पूर्वादिदिशासु च समन्ततः ।

राजासनं विभोर्ध्यायेत्कूर्माकृत्यनलप्रभम् ॥ १८ ॥

अस्याधश्छन्दनं पद्ममासनं विपुलं स्मरेत् ।

शिवधर्ममहाकन्दं शिवज्ञानैकनालकम् ॥ १९ ॥

अष्टैश्वर्यदलोपेतं पूर्वादिक्रमयोगतः ।

अष्टवामादिशक्त्यङ्गरुद्रकल्पितकेसरम् ॥ २० ॥

वैराग्यकर्णिकान्तस्थं वामादिनवबीजकम् ।

वामाज्येष्ठा तथा रौद्री कालीविकरिणी तथा ॥ २१ ॥

बलपूर्वा विकरिणी बलप्रमथनी तथा ।

अष्टावेताः सर्वभूतदमनी नवमी परा ॥ २२ ॥

केसरेषु स्थिता ध्येया रक्तभा धृतचामराः ।

कलाधरकलाद्योतत्कर्णिकायां मनोन्मनी ॥ २३ ॥

स्मर्तव्येशानन्दिगभागे पाशाङ्कुश वराभयाः
पद्मासनस्थितं ध्यायेद्देवस्य विमलासनम् ॥ २४ ॥

गणाम्बिकां महादेवीं ततो गौरीं प्रचोदयात् ।
क्रान्तं शक्तिभिरन्याभिः सौम्याभिर्विमलासनम् ॥ २५ ॥

तस्योपरि गुणानां च मण्डलानां च साधकः ।
तस्मिन् सदाशिवं ध्यायेद्वद्वपद्मासनस्थितम् ॥ २६ ॥

शुद्धस्फटिकसङ्काशं प्रसन्नं शान्तविग्रहम् ।
विद्युल्लालवद्योतिजटामकुटधारिणम् ॥ २७ ॥

शार्दूलचर्मवसनं मन्दस्मितमुखाम्बुजम् ।
रक्तपद्मदलप्रख्यपाणिपादतलं हरम् ॥ २८ ॥

द्वात्रिंशल्लक्षणोपेतं सर्वाभरणभूषितम् ।
दिव्यगन्धानुलिप्ताङ्गं दिव्यमालैरलङ्कितम् ॥ २९ ॥

पञ्चवक्त्रं दशभुजं प्रतिवक्त्रं त्रिलोचनम् ।
दक्षिणे शूलवज्रासिपरश्वभयमुद्रिकम् ॥ ३० ॥

वामे च दधत् नागं पाशं घण्टां तथाङ्कुशम् ।
अस्योर्ध्वविलसद्बालसुधांशुमकुटोज्ज्वलम् ॥ ३१ ॥

ध्यानस्थमूर्ध्वाभिमुखं गगनछाययासितम् ।
पूर्ववक्त्रं महेन्द्रस्य छायया कनकप्रभम् ॥ ३२ ॥

बालेन्दुमकुटं सौम्यं सम्प्राप्तनवयौवनम् ।
दक्षिणं वदनं कालछायाशक्त्याञ्जनप्रभम् ॥ ३३ ॥

भ्रुकुटीकुटिलं घोरं रक्तवृत्तेक्षणत्रयम् ।
दंष्ट्राकरालं दुर्धर्षं स्फुरिताधरपल्लवम् ॥ ३४ ॥

चन्द्रापीडं चलत्केशं किञ्चिच्चलितयौवनम् ।
उत्तरं यक्षराजस्य छायया विद्रुमप्रभम् ॥ ३५ ॥

ललाटतिलकोपेतं नीलालकविभूषितम् ।
सविलासं त्रिणयनं चन्द्राभरणभास्वरम् ॥ ३६ ॥

इच्छाज्ञानक्रियारूपविलसल्लोचनत्रयम् ।
पश्चिमं पाशहस्तस्य छायया सदृशं निभम्

(सदृशप्रभम्, मौक्तिकप्रभम्) ॥ ३७ ॥

चन्द्रोत्तंसं सिताकारं धृतभस्म त्रिपुण्ड्रकम् ।
इति ध्यात्वा पुनरपि ध्यायेदेवं सदा शिवम् ॥ ३८ ॥

सूर्यचन्द्राग्नियनं नीलकण्ठं जटाधरम् ।
ज्ञानचन्द्रकलाजूटमुद्यद्बाहुचतुष्टयम् ॥ ३९ ॥

त्रैगुण्यामलसम्भूतैर्दिव्यैर्दशभिरायुधैः ।
सर्वज्ञतादिसंसिद्धं हृदयादिषडङ्गकम् ॥ ४० ॥

पञ्चब्रह्मात्मवदनं पञ्चसादारव्यमूर्तिकम् ।
श्रीमत्पञ्चाक्षरमयं प्रणवाकारशालिनं (रूपिणम्) ॥ ४१ ॥ (प्रणवाकारमीश्वरम्)

समस्तवर्णरूपं च पञ्चब्रह्मकलामयम् ।
निवृत्तिज्ञानवैराग्य योगमोक्ष प्रतिष्ठया ॥ ४२ ॥

आकण्ठं विद्यया सिद्धमाललाटं तु शान्तया ।
तदूर्ध्वं शान्त्यतीताख्यकलया परिकल्पितम् ॥ ४३ ॥

एवं पञ्चकलारूपमिदं सादाशिवं पुनः (वपुः) ।
चतुर्मूर्तिश्चतुर्वर्णां प्रतिवक्त्रांशुमण्डला ॥ ४४ ॥

एकवक्त्रा शशाङ्काभा प्रतिष्ठा पद्मधारिणी ।
अग्निवर्णा त्रिवदना विद्याशान्तिविशोभिता ॥ ४५ ॥

कृष्णवर्णा चतुर्वक्त्रा शान्तिध्वजविराजिता ।
पाशहृत्पञ्चवदना शान्त्यतीता शशिप्रभा ॥ ४६ ॥

सर्वाः पद्माक्षमालाढ्याः अभयेन विराजिताः ।
चतुर्भुजास्त्रिणयनाः पीनोन्नतपयोधराः ॥ ४७ ॥

आसां पञ्चाध्वगर्भान्ता पदाध्वान्ता सदाशिवः ।
मन्त्राध्वा च पदाध्वा च वर्णाध्वा पवनाध्वकः ॥ ४८ ॥

तत्त्वाध्वा च कलाध्वा च षडध्वान इतीरिताः ।
चतुर्विंशत्पुराणानां भुवनानां शतद्वयम् ॥ ४९ ॥

भुवनाध्वा च स सञ्चिन्त्यो रोमवृन्दात्मना विभोः ।
पञ्चरुद्रादिरूपैश्च वर्णैर्वर्णाध्वकल्पना ॥ ५० ॥

असौ त्वगात्मना चिन्त्यो देवदेवस्य शूलिनः ।
 सप्तकोट्या महामन्त्रैर्मूलविद्यासमुद्भवैः ॥ ५१ ॥
 मन्त्राध्वा रुधिरात्मासौ विचिन्त्यः पार्वतीपतेः ।
 अनेकभेदसम्भिन्ना मन्त्राणां पादसंहतिः ॥ ५२ ॥
 पादाध्वासौ पशुपतेः सिरामांसतया स्मृतम् ।
 पृथिव्यादीनि षड्विंशत्तत्त्वान्यागमवेदिभिः ॥ ५३ ॥
 उक्तान्यमीभिस्तत्त्वाध्वा शुक्लमज्जास्थिरूपभृत् ।
 नास्य देहेऽस्ति रुधिरं मांसं वा नास्ति किञ्चनः ॥ ५४ ॥
 प्रतिबिम्बमिवाकाशे शक्रचापमिवाम्बरे ।
 ज्योतिर्मयतया सिद्धमिदं सादाशिवं वपुः ॥ ५५ ॥
 तथापि कल्पनामात्रं कालव्याप्याध्वनामिदम् ।
 ब्रह्मात्वीशानमूर्धानः पुरुषेण चतुर्मुखः ॥ ५६ ॥
 हृदयादीन्यघोरेण गुह्यादीन्यपि वामतः ।
 सद्योजातेन मन्त्रेण पादादीनि जगत्पतेः ॥ ५७ ॥
 पञ्चमन्त्रतनुः शम्भुरेवं कल्पनया भवेत् ।
 ओङ्कारबीजप्रभवः कलापञ्चकसंयुतः ॥ ५८ ॥
 शुद्धस्फटिकसङ्काशः शुभमेधाविवर्धनः ।
 सदाशिवात्मा व्योमस्थः ईशानः परिकीर्तितः ॥ ५९ ॥
 गायत्रीप्रभवोमन्त्रः स्वर्णवर्णश्चतुष्कलः ।
 वश्यकृद्गन्धवाहस्थः ईश्वरः पुरुषः स्मृतः ॥ ६० ॥
 अर्वप्रभवो मन्त्रः कलाष्टकविभूषितः ।
 अभिचारकमत्यर्थमञ्जनाद्रिसमप्रभः ॥ ६१ ॥
 अशेषाघहरः पुंसामघोरो रुद्रविग्रहः ।
 सामवेदभवो मन्त्रस्त्रयोदशकलान्वितः ॥ ६२ ॥
 वामदेवः प्रवालाभो वारितत्वास्थितो हरिः ।
 यजुर्वेदोद्भवो मन्त्रः कलाष्टकयुतः स्थितः ॥ ६३ ॥
 शान्तिकृतपृथिवी संस्थः सद्योजातः पितामहः ।
 तत्पूर्वश्चन्दबिम्बाभः ऋग्वेदवदनो अंशुमान् ॥ ६४ ॥

कलापञ्चदशोपेतो मुख्यमन्त्रात्मको हि सः ।
 पञ्चवक्त्राः स्मृताः सर्वे दशदोर्दण्डभूषिताः ॥ ६५ ॥
 खड्गखेटधनुर्बाणकमण्डल्वक्षधारिणः ।
 वराभयोपेतकराः शूलपङ्कजपाणयः ॥ ६६ ॥
 अघोरो घोर एतेषु तदन्ये सौम्यविग्रहाः ।
 एवं ध्यात्वा सदेशस्य पञ्चब्रह्मात्मतां विभोः ॥ ६७ ॥
 तत्तद्ब्रह्मकलाभेदैर्विचिन्त्याङ्गानि कल्पयेत् ॥ ६८ ॥

स्कन्द उवाच ।
 बुद्ध्याभिध्याय रुध्वा विषमविषयजागाधबाधाप्रमुग्धं
 दुग्धप्रायमदिग्धसर्वविषयाकारौघदग्धाघकम् ।
 ध्यायेत क्षणमेव शिक्षणचणं त्र्यक्षं महोक्षस्थितं
 सर्गापारविचक्षणेक्षणमुमे विक्षीणचिन्ताक्षकः ॥ ६९ ॥

वारंवारमपारसारकरुणावाराशिभाराशिहृद्-
 घोराशीविषयानुभूषितभवोऽप्युन्मादभावोज्झितः ।
 योषार्धाकृति कामकायदहनः सम्मोहनो मोहिनां
 हेयानामविहायिनां अगसुते भूमैकसीमा शिवः ॥ ७० ॥

॥ इति शिवरहस्यान्तर्गते ईश्वरप्रोक्तं शिवध्यानोपदेशं सम्पूर्णम् ॥

- ॥ श्रीशिवरहस्यम् । ईश्वराख्यः दशमांशः । अध्यायः ४८ शिवध्यानम् । १-७० ॥

- .. shrIshivarahasyam . IshvarAkhyah dashamAMshaH . adhyAyaH 48 shivadhyAnam .
 1-70..

Notes:

Śiva शिव delivers Upadeśa उपदेश to Devi देवी about Śivadhyāna शिवध्यान; especially wrt the Pañcabrahma पञ्चब्रह्म / Pañcavaktra पञ्चवक्त्र aspect.

Proofread by Ruma Dewan

——
Ishvaraproktam Shivadhyānopadeśham

pdf was typeset on September 9, 2024

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

